

DOCTOR HONORIS CAUSA MICHAL HARPÁŇ

Dňa 15. novembra 2012 si prevzal na slávnostnom zasadnutí Vedeckej rady Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici čestný doktorát (*doctor honoris causa*) slovakista, literárny teoretik a prekladateľ, pôsobiaci v Srbsku, prof. Dr. Michal Harpáň.

Michal Harpáň sa narodil 27. októbra 1944 v Kysáči v bývalej Juhoslávii. Študoval na Filozofickej fakulte v Novom Sade, odbor juhoslovanská literatúra (1968). Postgraduálne štúdium ukončil na Filologickej fakulte v Belehrade obhajobou magisterskej práce *Slovenský a srbský nadrealizmus – paralela* (1973), doktorát literárnych vied získal na Filozofickej fakulte v Novom Sade na základe obhajoby dizertačnej práce *Poézia a poetika Michala Babinku* (1978). Od roku 1969 pracuje na Filozofickej fakulte v Novom Sade, najskôr ako asistent pre slovenskú literatúru a teóriu literatúry, potom ako docent (1979), mimoriadny profesor (1984) a riadny profesor (1989). V rokoch 1984-1986 bol prodekanom pre vedu na Filozofickej fakulte v Novom Sade. Od roku 1986 je vedúcim katedry slovakistiky na Filozofickej fakulte v Novom Sade v Srbsku, okrem toho prednáša slovenskú literatúru aj na Filologickej fakulte v Belehrade (od roku 1989). V rokoch 1997-99 vyučoval aj na Vysokej škole pedagogickej v Segedíne v Maďarsku a na Pedagogickej fakulte v Sombore na slovenskom oddelení v Báčskom Petrovci v Srbsku.

Od roku 2005 do roku 2011 pôsobil aj na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici, najprv na Katedre slovakistiky Filologickej fakulty a po zlúčení katedier na Katedre slovenského jazyka a literatúry, oddelení prekladateľstva a tlmočníctva Fakulty humanitných vied. Aktívne sa zúčastňoval na organizovaní medzinárodných vedeckých literárno-vedných a translatologických konferencií Filologickej fakulty a Fakulty humanitných vied, najmä *Analytické sondy do textu a Preklad a tlmočenie* a i. a na projektovej činnosti katedry. Dodnes je členom Redakčnej rady časopisu *Nová Filologická revue*, ktorý vychádza na Fakulte humanitných vied Univerzity Mateja Bela.

Vedecký záujem profesora Michala Harpáňa presahuje srbský i dolnozemský kontext. Autorove monografie, vedecké štúdie a preklady môžeme vnímať v kontexte vnútoliterárnom (slovenská literatúra v slovenskom národnom kontexte, srbská literatúra v srbskom kontexte), ako i medziliterárnom (v užšom kontexte slovensko-srbské, resp. slovensko-juhoslovanské a v širšom kontexte slovensko-dolnozemskej literárne a kultúrne vzťahy). Medziliterárny proces navyše obohacuje svojou prekladovou činnosťou, vnímajúc preklad ako mediátor medziliterárnych vzťahov a kontaktov.

Hlavným vedecko-pedagogickým zameraním profesora Michala Harpáňa sú teória a dejiny literatúry a literárna komparatistika. Vydal diela *Priestory imaginácie* (1974), *Kritické komentáre* (1978), *Poézia a poetika Michala Babinku* (1980), *Teória literatúry* (1986), ktorá sa v prepracovanom a doplnenom vydaní dočkala ďalších štyroch reedícií v roku 1996, 2004 (dve vydania) a 2009, *Premeny rozprávania* (1990), *O Paľovi Bohušovi* (1999), *Zápas o identitu* (2000), *Literárne paradigmy* (2004), *Texty a kontexty* (2004), *S literárnou vedou a kritikou* (2005), *Predslovy a doslovy* (2009) a i. Autorova publikácia *Teória literatúry* je v slovenskom rámci dodnes neprekonanou a jedinou svojho druhu. Používa sa zároveň ako základná učebnica teórie literatúry na všetkých univerzitách na Slovensku a vybraných slovakistických pracoviskách v zahraničí. Profesor Michal Harpáň sa vo svojej publikačnej a vedeckej činnosti okrem literárno-teoretických prác zameriava aj na dejiny literatúry, najmä s dôrazom na súčasnú slovenskú (najmä medzivojnovú) literatúru so špeciálnym záujmom o súčasnú poéziu. Tento záujem vyvrcholil v najnovších *Dejinách slovenskej literatúry* (zväzok č. 2), ktorej je spoluautorom (zost. univerzitný profesor Imrich Sedlák). Nosný je aj autorov prínos do slovensko-srbských (medzi)literárnych vzťahov a do kontextu tzv. krajanskej literatúry. Je autorom desiatok štúdií komparatívneho charakteru, skúma v nich najmä súvislosti slovenského a srbského básnického nadrealizmu. Od dolnozemskej slovenskej literatúry k širšiemu mediteránnemu okruhu smeruje kolektívna monografia *Kultúrne paralely a diverzity vo filológii*, ktorá vyšla na banskobystrickej univerzite. V Harpáňovom tíme sa pri elaborácii tejto monografie stretli členovia Oddelenia prekladateľstva a tlmočníctva Katedry slovenského jazyka a literatúry Fakulty humanitných vied UMB.

Harpáň niekoľko rokov vykonával funkciu šéfredaktora literárneho časopisu *Nový život*, v súčasnosti sa spolupodieľa na vydávaní *Slovakistického zborníka*. Je členom redakčnej rady *Zborníka Matice srpske za slavistiku* a predsedom redakčnej rady *Slovenského vydavateľského centra* v Báčskom Petrovci (Srbsko) a členom redakčnej rady zborníka *Studia Academica Slovaca*. Je členom Obce slovenských spisovateľov, Spolku vojvodinských spisovateľov a Spolku vojvodinských slovakistov.

Kvalitu odbornej vedeckej práce profesora Michala Harpáňa dokumentujú aj ocenenia, ktoré získal: Cena časopisu *Nový život* za najlepší vedecký príspevok, Cena vydavateľstva *Obzor* za knihu *Poézia a poetika Michala Babinku*, Cena Samosprávneho záujmového spolčenstva Vojvodiny za „Teóriu literatúry“ (1988), Cena Spolku slovenských spisovateľov za prínos do slovenskej literatúry (1993), Zlatá medaila Filozofickej fakulty UK za pedagogickú a literárnovednú činnosť (1995) Cena Pavla Országha Hviezdoslava za preklad a

propagáciu slovenskej literatúry v zahraničí (2000), Vyznamenanie ministra kultúry SR (2004) či Strieborná plaketa ministra zahraničných vecí (2004).

Ako vyplýva z uvedených riadkov, profesor Michal Harpáň sa radí medzi renomovaných literárnych teoretikov a translatológov. Svojím odborným potenciálom a výsledkami významne reprezentoval nielen Univerzitu Mateja Bela v Banskej Bystrici, ale aj slovenskú literárnu vedu a translatológiu doma a v zahraničí. Udelenie titulu DOCTOR HONORIS CAUSA UNIVERZITY MATEJA BELA profesorovi Dr. Michalovi Harpáňovi je vyjadrením uznania a úcty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici tejto významnej a výnimočnej osobnosti za jeho doterajšiu vedeckovýskumnú a pedagogickú prácu.